

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงพัฒนาพื้นที่ โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ ศึกษาและพัฒนารูปแบบ เครื่องมือ กระบวนการ การพัฒนาเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการเชิงธุรกิจของเกษตรกรในพื้นที่ป่านุรักษ์ เพื่อการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำน่าน กรณีศึกษาบ้านห้วยลอย ตำบลภูฟ้า อำเภอปัว จังหวัดน่าน โดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ได้จากความสมัครใจในกลุ่มของเกษตรกรที่หัวใจสู้ พร้อมเรียนรู้กระบวนการจัดการความรู้ระบบเกษตรที่เหมาะสมในพื้นที่จำนวน 9 ครัวเรือน นำร่องทดลอง ทดสอบในการจัดการบริหารพื้นที่และกิจกรรม แบบเกษตรผสมผสาน โดยลดพื้นที่ปลูกข้าวโพด เพื่อใช้เป็นเครื่องมือค้นหาแนวทางการพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารจัดการเกษตรเชิงธุรกิจ ซึ่งกลุ่มเป้าหมายได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงด้วยตัวเอง โดยมีส่วนร่วมในกิจกรรมเชิงพัฒนา ภายใต้การสนับสนุน ส่งเสริม จากภาคีเครือข่ายต่างๆ หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่จังหวัดน่าน ร่วมเป็นพี่เลี้ยง ร่วมกระบวนการ ออกแบบเครื่องมือ รูปแบบแผนการบริหารจัดการเชิงธุรกิจแบบเกษตรผสมผสาน สู่อาชีพเกษตรที่ยั่งยืน

จากการดำเนินโครงการวิจัย เกษตรกรสามารถปรับเปลี่ยนและออกแบบระบบการเกษตรของตนเองโดยมีการปลูกข้าวไร่ ลดการใช้สารเคมี ทำให้เกษตรกรได้เรียนรู้การจัดการแปลงข้าวแบบปลอดภัย และในภาพรวมจาก 9 รายสามารถลดพื้นที่ปลูกข้าวโพดได้จำนวน 28 ไร่ เลิกปลูกข้าวโพดเลย จำนวน 3 ราย เปลี่ยนมาทำเกษตรแบบผสมผสาน ปลูกผัก ทำแปลงกึ่ง (ดอกหญ้าไม้กวาด) เลี้ยงปลา ไก่ แพะ หมู สำหรับขายสร้างรายได้ และที่สำคัญสมาชิกนำร่องจำนวน 9 ราย ได้เข้าร่วมคืนผืนป่าฟื้นฟู ปลูกจากพื้นที่ทำกินหมุนเวียน จำนวน 250 ไร่ มาปลูกป่าผสมแบบป่าสามอย่างประโยชน์ส้อย่าง เพื่อสร้างรายได้จากการเก็บผลผลิตในภายหลัง

จากผลการดำเนินงานวิจัยดังกล่าว ได้สรุปให้เห็นถึงกลุ่มเกษตรกรมีอาชีพการเกษตรที่ยั่งยืนพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งเป็นทางเลือกที่เหมาะสมในการกำหนดรูปแบบการเกษตรเพื่อทดแทนการปลูกพืชเชิงเดี่ยว (ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์) ตลอดจนแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกรบนพื้นที่สูง ที่สามารถสร้างความมั่นคงของครอบครัวเกษตรกร ตลอดจนเป็นการสร้างต้นแบบของการเพิ่มขีดความสามารถในการจัดการพื้นที่ทำการเกษตรเชิงธุรกิจในเขตพื้นที่ป่านุรักษ์ โดยการพัฒนาแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินและน้ำของเกษตรกรนำร่อง นำไปสู่ต้นแบบการทำการเกษตรที่ยั่งยืนบนพื้นที่สูงแล้วนำไปขยายผลสู่เกษตรกรครอบครัวอื่นในพื้นที่ต่อไป

คำสำคัญของโครงการ:

ระบบเกษตรยั่งยืน ,การพัฒนาพื้นที่สูง , การอนุรักษ์ป่าต้นน้ำน่าน , บ้านห้วยลอย จังหวัดน่าน

Abstract

This study was the area development research aimed at studying and developing the model, instruments, and procedures for increasing the capability of the farmers in the forest watershed area in Baan Huay Loy, Phuka sub-district, Bo Klua district, Nan province. The participants consisted of 9 volunteered households eager for acquiring knowledge management of agricultural system. The data was collected by investigating the management of area and integrated-farming activity on the reduction of corn planting. In addition, the participants became autonomous learners involving in developmental activities and were supported by the Nan provincial government parties who helped design instruments and procedures.

The findings of this study revealed that the participants were able to remodel and redesign the planting area from growing corn to rice. Furthermore, they were also able to reduce the use of chemicals. Overall, 3 out of 9 of the groups of participants decided to stop growing corn to do integrated farming for commercial purposes including planting vegetable, doing commercial fishing, and feeding livestock. Moreover, all of participants decided to participate in the campaign of returning 250 Rai of forest plots in order to be used for integrated-farming purposes.

The aforementioned statements illustrated the higher capability of the participants in terms of doing sustainable agriculture for self-sufficiency that was seemed as a suitable selection for modeling the agricultural system on the substitution of corn planting, managing the use of areas on upland, and setting up the model for managing the agricultural areas for commercial purposes in concession area by developing the use of land and water.

Keywords:

Sustainable agricultural system, Highland development, Nam Nan Watershed Conservation,
Ban Huay Loy Nan Province